

D 43/00-01

Genom systematisk och uppsökande tillsyn (SUT) informerar sig Revisorsnämnden (RN) om kvaliteten i revisorers och revisionsbolags verksamhet. Som ett led i SUT har RN undersökt förutsättningarna för vissa av de revisorer som inte är medlemmar i någon av revisorsorganisationerna FAR och Svenska Revisorsamfundet SRS att genomföra revisioner av godtagbar kvalitet. A-son ingår i denna grupp och har skriftligen fått besvara ett antal frågor. För att få underlag för en kvalitets-bedömning av A-sons revisionsarbete har RN även tagit del av hans revisionsdokumentation över senast utförd revision i tre aktiebolag, verkstadsbolaget, tryckeribolaget och reklambolaget. Granskningen har beträffande samtliga tre bolag avsett räkenskapsåret 1999. Med hänsyn till vad som framkommit har RN beslutat att överföra SUT-ärendet till ett disciplinärende. De iakttagelser som legat till grund för detta beslut har sammanfattats i en promemoria över vilken A-son har yttrat sig.

A-son har 39 aktiva revisionsuppdrag. Han utövar sin verksamhet i ett aktiebolag, A-sons Revisionsbyrå AB (revisionsbyrån). Utöver A-son är ytterligare en person verksam i revisionsbyrån.

A-sons revisionsarbete

I verkstadsbolagets årsredovisning för det aktuella året redovisades maskiner och inventarier till ca 443 tkr (10 procent av balansomslutningen). Avskrivningarna av dessa tillgångar hade minskat från ca 243 tkr år 1998 till 178 tkr år 1999. Anskaffningsvärdet hade för samma period ökat från 4,6 mkr till 4,8 mkr. A-son har i sin dokumentation antecknat "avskrivning ok". Av årsredovisningen framgår inte varför avskrivningstiden hade förändrats. I samtliga tre bolags årsredovisningar har i not angetts att avskrivning skett enligt plan. Uppgift om avskrivningstid saknas i samtliga fall.

Det redovisade värdet av kundfordringar uppgick till 2,5 mkr i verkstadsbolaget, till 874 tkr i tryckeribolaget och till 2,2 mkr i reklambolaget. Posten utgjorde 56, 55 och 60 procent av respektive bolags balansomslutning. A-son har i de granskade dokumentationerna antecknat "avstämt spec. u.a." och "åldersanalys u.a.". Endast beträffande verkstadsbolaget kan genom noteringar på en lista över kundfordringar utläsas att åldersanalys faktiskt skett.

Varulagrets redovisade värde uppgick till 858 tkr i verkstadsbolaget, till 258 tkr i tryckeribolaget och till 1,0 mkr i reklambolaget. (I posten varulager i verkstadsbolaget och tryckeribolaget har upptagits även pågående arbeten med 621 tkr respektive 127 tkr.) Vad gäller respektive bolags varulager (exklusive pågående arbeten) har A-son beträffande verkstadsbolaget och tryckeribolaget antecknat "avstämt spec." samt "översiktsgranskat vid besök". Beträffande reklambolagets lagervärde är tillagt "bedöms säkert". RN:s fråga när A-son senast deltog vid lagerinventering i respektive bolag har inte besvarats.

A-son har anfört följande.

"Granskningen och revisionen har skett enligt normal revisionspraxis för att förvissa mig om att upptagna uppgifter och siffror i årsredovisningen och räkenskaperna är riktiga. Som underlag för granskningen insamlas kopior av bankbesked, postgiro, uträkningar, uppbördsdeklarationer och övriga underlag för posterna i årsredovisningen och dessa underlag finnes som underlag till mitt protokoll. När jag förvissat mig om riktigheten sätter jag en signatur i protokollet. Finns det något att anmärka skrivs detta i anslutning till posten i protokollet."

Vad gäller posten maskiner och inventarier i verkstadsbolaget utför företagsledningen med några års intervaller "en uppskattning och värdering" av tillgångarnas värde. "Med ledning av denna justeras avskrivningarna och planerna så att dessa bättre skall stämma överens med

verkligheten och redovisade värde. Detta skedde under detta räkenskapsår varför avskrivningarna var lägre.” Vad gäller det förhållandet att samtliga bolags årsredovisningar saknar upplysning om avskrivningstid har A-son uppgett att ”information har lämnats om att detta bör förtydligas kommande år”.

Enligt A-son gjorde han vid revisionsbesök hos de tre bolagen under våren 2000 tillsammans med bolagsledningarna en genomgång av respektive bolags lager och ”en beräkning av värdet”. Beträffande samtliga tre bolag har A-son uppgett att ”Med min stora kännedom om företaget och med ledning av tidigare års mera detaljanalyser är detta tillräckligt för att bedöma det redovisade värdet. Jag har inte haft möjlighet att närvara vid den fysiska inventeringen de senaste åren på grund av bl.a. hälsoskäl.”

A-son har slutligen uppgett att han varit revisor i de tre här aktuella bolagen under många år och att dessa genom hans krav och rådgivning utvecklat väl fungerande rutiner och kontrollfunktioner. ”Detta gör att jag som revisor har en grundlig kännedom om bolagen och [som] gör att jag utan svårighet och med stor säkerhet kan analysera och kontrollera verksamheten och styrelsens och företagsledningens agerande under räkenskapsåret”.

RN gör följande bedömning.

Vad gäller posten maskiner och inventarier i verkstadsbolaget har A-son förlitat sig på företagsledningens värdering. Att han skulle ha gjort någon egen bedömning av ändrade avskrivningstider framgår inte, vare sig av hans dokumentation eller av vad han anfört till RN. Av A-sons dokumentation framgår inte heller att han skulle ha observerat att samtliga tre här aktuella årsredovisningar saknade information om avskrivningstid. En sådan uppgift är obligatorisk enligt 5 kap. 3 § p. andra stycket årsredovisningslagen. Inte heller uppgiften att han informerat bolagsledningarna om ”att detta bör förtydligas kommande år” kan verifieras av hans dokumentation.

Vad gäller posten kundfordringar är det inte tillräckligt att endast göra en åldersanalys per balansdagen. Eftersom posten var väsentlig i de tre här aktuella bolagen borde A-son i samtliga fall ha gjort även betalningskontroller.

Vad beträffar redovisade lagervärden har A-son under senare år inte deltagit i inventering i något av bolagen trots att lagret i samtliga tre bolag var en inte oväsentlig post. Att som A-son hänvisa till att han av hälsoskäl inte haft möjlighet att delta i den fysiska inventeringen är inte ett godtagbart skäl. Om en revisor av olika anledningar inte har möjlighet att själv delta i klientens inventering bör han i stället anlita medarbetare för detta eller – vid annan tidpunkt – göra kontrollinventering.

Enligt 10 § Revisorsnämndens föreskrifter (RNFS 1997: 1) om villkor för revisorers och revisionsbolags verksamhet samt om godkännande, auktorisation och registrering skall en revisor dokumentera sina revisionsuppdrag. Dokumentationen skall innehålla sådan information som är väsentlig för att revisorns insatser skall kunna bedömas i efterhand. Dokumentationen skall vara tydlig och sammanställd på ett överskådligt sätt. Underlåtenhet att fullgöra dokumentationsskyldigheten på ett riktigt sätt är allvarligt eftersom det omöjliggör en analys och tillfredsställande bedömning av arbetet i efterhand.

A-sons dokumentation av revisionen i verkstadsbolaget, tryckeribolaget och reklambolaget består i huvudsak av rubriker på balans- och resultatposter och vid dessa någon av noteringarna ”ok”, ”avstämt spec.” eller ”avstämt u.a.” samt A-sons signatur. Vid ett fåtal poster finns även kortfattade noteringar. Härutöver består dokumentationen av bokslutsbilagor. Av dokumentationen framgår inte hur eventuell granskning utförts och inte heller vilken grund A-son har haft för sina ställningstaganden.

RN:s sammanfattande bedömning

RN:s granskning visar att såväl A-sons granskningsarbete som hans dokumentation har betydande brister.

Med stöd av 22 § andra stycket lagen (1995:528) om revisorer meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Elisabet Fura-Sandström, Klas-Erik Hjorth, Hans Karlsson, Margit Knutsson, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg och Eva-Britt Nordhall. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell samt chefsrevisorn Inger Blomberg, föredragande.